

KUUN VAIKUTUS SIEMENTEN ITÄMISEEN JA KASVIEN KASVUUN

Oletko joskus ihmetellyt, miksi hyvistä lähtökohdista huolimatta (uudet siemenet, hyvää kylvömultaa, sopivasti vettä, valoa ja lämpöä) siemenet eivät tunnu itävän tai taimien kasvu on hidasta ja kituliasta? Tai oletko jäänyt miettimään miksi olet tietämättäsi lykännyt tai aikaistanut jonkun kasvin kylvön tai istuttamisen toiseen ajankohtaan kuin olit alun perin suunnitellut? Jos vastaus on kyllä, on aika kääntää katse taivaalle ja nimenomaan kuuhan.

Ihminen on elänyt vuosituhansia sopusoinnussa luonnon ja sen rytmien kanssa. Aikoinaan luonnonvoimien ja –ilmiöiden seuraaminen on ollut suoranainen elinehto. Esi-isämme seurasivat hyvinkin tarkasti eri taivaankappaleiden vaikutuksia ja päätyivät huomaamaan kuun kierron vaikutukset mitä moninaisimpiin ilmiöihin. Näistä tutuimpia ovat ehkä erilaiset sääilmiöt, vuoksi ja luode sekä erilaisten kotitöiden onnistuminen. Kuun voimat liikuttavat valtameriä, maankuorta ja ilmakehää, sekä hienovaraisemmin havaittavina muutoksina kaikkea elävää luonnossa. Kuun rytmi näkyy myös puutarhassa ja kasvien kasvussa. Perimätietoa seuraamalla voimme oppia havaitsemaan nämä rytmit ja hyödyntää suotuisia ajanjaksoja puutarhanhoidossa.

Kuun vaiheiden ja sijainnin huomioimiselle puutarhanhoidossa on monia hyviä perusteita. Yksi tärkeimmistä on se, että kuun rytmiä seuraamalla voitaisiin luopua liiallisesta kemiallisten kasvinsuojeluaineiden, tuholaismyrkkyjen ja lannoitteiden käytöstä. Sadon kypsymistä parhaalla mahdollisella tavalla voidaan myös edesauttaa noudattamalla kuun rytmiä. Palaamalla luonnolliseen rytmiin kuun vaiheiden kanssa saavutamme tasapainon, joka on eduksi sekä ihmiselle että luonnolle.

Kuun vaiheet

Kuutarhurin täytyy ensin tutustua hieman käsitteistöön ja kuun eri vaiheisiin. Kasvavalla kuulla tarkoitetaan kuun vaihetta, jossa uusikuu alkaa kasvaa täydeksi kuuksi. Taivaalla näkyy aluksi vain ohut sirppi, mutta kasvavan kuun erityiset vaikutukset alkavat heti. Kasvavaa kuuta kutsutaan myös yläkuuksi. Yläkuun aikana työt kannattaa tehdä aamupäivällä, jolloin kuun vaikutus entisestään vahvistuu. Tästä johtuu mm. vanha sanonta ”alakuu illasta, yläkuu aamusta”.

Kasvavan kuun aika kestää kaksi viikkoa ja tänä aikana kuun vaikutus on rakentava ja vahvistava, ja kuun voima vetää kasvu ylöspäin. Kasvavan kuun aikaan kylvetään muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta ne kasvit, jotka tuottavat maanpäällistä satoa. Parasta kylvöaikaa yläkuulla ovat päivät heti uudenkuun jälkeen.

Kasvava kuu päättyy täydenkuun aikaan. Kuu näyttää maasta katsottuna täysin pyöreältä. Täysikuusta kuu jatkaa matkaansa taivaalla ja alkaa vähenevän kuun aika, joka kestää noin 13 päivää. Vähenevän kuun, jota myös alakuuksi tai laskevaksi kuuksi kutsutaan, voima on supistava ja kuivattava, ja kuun vetovoima suuntautuu alaspäin. Vähenevällä kuulla kylvetäänkin siksi kasvit, jotka tuottavat satoa maan alle. Alakuulla parasta kylvöaikaa on viikko heti täydenkuun jälkeen. Alakuun viimeisiä päiviä kannattaa välttää, siemenet eivät silloin idä kunnolla, eivät edes juuresten siemenet.

Vähenevä kuu päättyy uuden kuun aikaan. Uusikuu (musta kuu) ja täysikuu ovat ns. tabupäiviä, jolloin mikään ei etene. Näitä päiviä on syytä välttää myös kylvöpuuhissa. Huonoja kylvöpäiviä ovat myös seisauspäivät (kesäpäivän- ja talvipäivänseisaus) sekä keskipäivä ja keskiyö.

Edellä mainittuihin ohjeisiin on tietenkin poikkeuksia. Esim. keräsalaatin kylvöön ja istutukseen valitaan vähenevän kuun aika, olkoonkin, että se kasvattaa maan päällisen sadon. Salaatin kylväminen alakuun aikaan saa aikaiseksi salaatin kerimisen. Sama ohje pätee niihin kasveihin, joiden ei haluta kasvattavan vartta ja komeaa naattia vaan joilla sadonmuodostuksen toivotaan keskittyvän tyveen tai juureen. Näitä ovat esim. sipuli, valkosipuli, kyssäkaali ja purjo. Myös erilaiset kerivät kaalit on syytä kylvää ja istuttaa alakuun aikaan keränmuodostuksen varmistamiseksi. Lehtikaali ja pinaatti kannattaa samoin kylvää alakuulla, ja mieluiten rapupäivänä. Eläinradan merkit esitellään seuraavassa kappaleessa.

Kuun deklinaatio eli ratataso (kuu on ”korkeammalla tai matalammalla” eli etäisyys päiväntasaajasta)

Kasvimaailmassa vaikuttavat myös ratatasossaan laskevan ja nousevan kuun erilaiset voimat. Nämä voimat eivät liity kuun vaiheisiin (yläkuu, täysikuu, alakuu, uusikuu) vaan kuun sijaintiin eläinradalla ja sen 12 tähtimerkissä. Siirtyessään merkistä toiseen kuun korkeus taivaalla muuttuu. Kuu nousee korkeammalle eli nousee ratatasossaan jousimiehessä, kauriissa, vesimiehessä, kaloissa, oinaassa ja härässä (kaksosissa) ja puolestaan laskee kaksosissa, ravussa, leijonassa, neitsyessä, vaa’assa ja skorpionissa (jousimiehessä). Kaksoset ja jousimies ovat käännekohtia, joissa nousevat ja laskevat voimat vaihtavat suuntaa.

Liikkuessaan tähtitaivaalla kuu viipyy edellä mainituissa eläinradan merkissä keskimäärin kaksi ja puoli päivää kiertäessään maan ympäri n. 28 päivässä. Näillä eläinradan merkeillä on selvästi havaittavat vaikutukset puutarhanhoidossa ja kasvien kasvussa. Jokainen eläinradan merkki vaikuttaa voimallaan eri kasvinosiin. Tulimerkit oinas, leijona ja jousimies vaikuttavat hedelmään (esim. tomaatti, kurpitsat, herneet ja pavut). Maamerkit härkä, neitsyt ja kauris vaikuttavat puolestaan juureen (porkkana, punajuuri, retiisi). Ilman merkit kaksoset, vaaka ja vesimies suuntaavat voimansa kukkaan (kehäkukka, ruiskaunokki) ja vesimerkit rapu, skorpioni ja kalat vaikuttavat lehteen (lehtisalaatti, persilja).

hedelmä: oinas, leijona, jousimies kukka: kaksoset, vaaka, vesimies

juuri: härkä, neitsyt, kauris lehti: rapu, skorpioni, kalat

Näitä eri päiviä voidaan hyödyntää esim. kylvämällä, koulimalla ja lopulta istuttamalla tomaatit hedelmäpäivinä, salaattit ja tillit lehtipäivinä, punajuuret ja porkkanat juuripäivinä ja kukkakasvit kukkapäivinä. Samalla huomioidaan myös kuun vaihe(yläkuu tai alakuu), ja kylvetään esim. tomaatti yläkuulla aamupäivällä hedelmäpäivänä tai porkkana alakuulla juuripäivänä illalla.

Yläkuulla ratatasossaan laskevan kuun aika on parasta kylvö-/istutusaikaa. Tämä aika kestää noin 13 päivää (eri kuukausina tämä kestää eripituisen ajan) eikä sitä pidä sekoittaa vähenevän kuun aikaan. Nämä kaksi rytmiä (kuun vaihe ja kuun deklinaatio) menevät toistensa kanssa ristiin ja vastakkaiset voimat vaikuttavat yhtä aikaa. Jos paras kylvöaika yläkuulla ei jostain syystä sovi aikatauluun, voi valita ajankohdan, jolloin ratataso laskee. Kasvit hyötyvät silloin juurien kasvattamisesta.

Kertauksena vielä kylvämisen ja istuttamisen perussäännöt: maan päälle satoa tuottavat kasvit (pl. muutama poikkeus) yläkuulla tai ratatasossaan laskevan kuun aikana. Maan alle satoa tuottavien kasvien kylvö suoritetaan alakuulla tai ratatasossaan laskevan kuun aikana. Eläinradan merkki valitaan sen mukaan, minkä kasvinosan halutaan saavan parhaat edellytykset kasvulle.

Puutarhan ja kasvien parissa puuhailevat ihmiset ovat varmasti kuulleet sanonnan ”oikea kasvi oikeaan paikkaan”. Tähän voisi vielä lisätä ”oikea kasvi oikeaan paikkaan oikeaan aikaan istutettuna” tuottaa parhaan lopputuloksen.

Kuun vaiheet sekä sijainnin tähtitaivaalla voi tarkistaa erilaisista kalentereista (Wanhan ajan kuukalenteri, Suomen kansan kalenteri, yliopiston almanakka) tai Internetistä. Varsinkin Wanhan ajan kuukalenterissa on selkeät ohjeet eri kasvien kylvöajankohdille ja monille muille puutarhatöille.

Vaikka kuu kulkee säännöllisesti omaa rataansa taivaalla, myös muut asiat vaikuttavat kylvöjen onnistumiseen, esim. säätila ja muiden planeettojen läheisyys kuulle. Parhaaseen lopputulokseen pääsee tarkkailemalla eri kylvöaikojen onnistumisia ja kirjaamalla ne ylös. Onnistumisen iloa kuun merkeissä!

Petra Hintikainen

Lähteet ja lisää tietoa aiheesta:

Johanna Paungger, Thomas Poppe: Kuun vaikutus puutarhassa, terveydessä, maanviljelyssä ja metsänhoidossa

Anne Pöyhönen: Yläkuu ja alakuu – ajoituksen taito suomalaisessa kansanperinteessä, www.ylakuu.com